

Metodický materiál pre doučovanie slovenského jazyka

Financované
Európskou úniou
NextGenerationEU

Protect Work

PLÁN [OBNOVY]

Anotácia:

Cieľom metodického listu je konkretizovať požiadavky z výkonového a obsahového štandardu zo slovenského jazyka pre 5 - 6. ročník ZŠ. Metodický list je určený pre učiteľov/doučovateľov, obsahuje metodické poznámky o zameraní, cieľoch a konkrétnych aktivitách. Metodický materiál je zameraný, v rámci doučovania slovenského jazyka, na rozvíjanie súboru jazykových kompetencií ako napr. – čítanie s porozumením, písanie a hovorenie (počúvanie je integrovanou súčasťou hovorenia), ktoré sa vyučujú neoddelene, vytvárajú spolu integrovaný blok komunikácie, ktorého hlavnými piliermi sú komunikačné témy, pojmové okruhy a rečovo-komunikačné zámery. Slovenský jazyk tak vytvára celý komplex rozvoja zručností od vedomostí gramatických až po komunikačné zručností, ktoré môžeme rozdeliť do niekoľkých oblastí podľa výkonového a obsahového štandardu.

V rámci doučovania je potrebné zamerať na tri oblasti komunikačných kompetencií (čítanie s porozumením, písanie, hovorenie), pričom doučovateľ ich môže preberať v postupnosti podľa jazykovej vybavenosti a potrieb doučovania. V právomoci učiteľa/doučovateľa je rozhodnúť o postupe preberania jednotlivých komunikačných jazykových kompetencií a ich možnej kombinácii

Tabuľka 1: Jazykové komunikačné kompetencie

Čítanie	Písanie	Hovorenie
1. Vybrať obsah čítania podľa sociálnych a jazykových kompetencií žiakov 2. Pochopiť obsah vybraného textu 3. Pochopiť kompozíciu textu 4. Vedieť vysvetliť gramatické javy v texte a určiť ich	1. Vyjadriť základné myšlienky a obsah textu a jeho význam ostatným spolužiakom v triede na základe vhodne zvolenej slovnej zásoby 2. Členiť text na základe kompozície od úvodu, jadro, záver, rozloženie 3. Vyjadriť informácie, zdroje, udalosti z jednotlivých častí textu 4. Tvoriť a štylizovať jednoduché a zložené vety použitím slovnej zásoby v texte 5. Prepísať hlavnú myšlienku z textu použitím vhodnej skladby a gramatických tvarov	1. Zopakovať prečítaný text a prezentovať hlavné myšlienky 2. Prehovoriť text z jedného žánru do druhého 3. Prezentovať jazykové prostriedky v texte 4. Prerozprávať príbeh použitím vybraných slov z textu 5. Kriticky zhodnotiť prečítaný text a vedieť povedať svoj postoj, názor, myšlienku 6. Vyjadriť myšlienku spôsobom zaujímavým pre ostatných v triede a zrozumiteľným jazykom

	6.Vysvetliť gramatiku, pravopisné javy a interpunkciu v texte	
--	---	--

Výkonový a obsahový štandard:

Metodický list je zameraný na rozvíjanie všeobecných a komunikačných jazykových kompetencií pre 5.-6. ročník ZŠ na osvojenie si gramatických javov.

Kompetencie	Čítanie s porozumením
Vybrať obsah čítania podľa sociálnych a jazykových kompetencií žiakov	Vybrať text na základe preberanej témy Vyhľadať text na základe preberanej témy z rôznych informačných zdrojov Čítať text zreteľne a jasne pre samého seba alebo nahlas pred ostatnými v triede
Pochopiť obsah vybraného textu	Porozumieť obsahu textu a vyvodiť hlavné myšlienky Vysvetliť jednotlivé slová v texte s porozumením ich významu Vedieť si overiť význam slova, hľadať podobné významové slová a porozumieť ich významu Prerozprávať obsah textu na základe odlišných žánrov
Pochopiť kompozíciu textu	Pomenovať časti vonkajšej a vnútornej kompozície Rozoznať časti vonkajšej a vnútornej kompozície
Vedieť vysvetliť gramatické javy v texte a určiť ich	Vysvetliť a pochopiť významovú a gramatickú súvislosť medzi vetami, odsekmi, časťami výpovedí Určiť jednoduché a zložené vety, podnet, prísudok, podstatné a prídavné mená podľa vzoru

Kompetencie	Písanie
1.Vyjadriť základné myšlienky a obsah textu a jeho význam ostatným spolužiakom v triede na základe vhodne zvolenej slovnej zásoby	V písomnom prejave vyjadriť základnú myšlienku a význam textu Sformulovať myšlienku textu použitím slovnej zásoby z textu bez pozmenenia obsahu textu do písomného prejavu
Členiť text na základe kompozície od úvodu, jadro, záver, rozloženie	Zostaviť osnovu, koncept. Zoradiť motívy a myšlienky podľa časovej a logickej postupnosti
Vyjadriť informácie, zdroje, udalosti z jednotlivých častí textu	Overovať si význam slov a obsah textu z iných zdrojov, napr. pri cudzích slovách – online slovník Zvyšovať slovnú zásobu vyhľadávaním informácií Vedieť rozlišovať medzi spisovnou a nespisovnou jazykovou výbavou
Tvoriť a štylizovať jednoduché a zložené vety použitím slovnej zásoby v texte	Vedieť použiť interpunkčné znamienka v jednoduchých a zložených vetách s rôznou modalitou
Prepísať hlavnú myšlienku z textu použitím vhodnej	Určiť rozdielnosti jednotlivých útvarov/žánrov

skladby a gramatických tvarov	Použiť slová na vytvorenie vhodnej skladby vety v správnych gramatických tvaroch
Vysvetliť gramatiku, pravopisné javy a interpunkciu v texte	Skontrolovať a upraviť text s cieľom zlepšiť štýl a opraviť gramatické chyby, pravopis a interpunkciu. Vedieť gramaticky opraviť a skontrolovať text spolužiaka s porozumením gramatických javov

Kompetencie	Hovorenie
Zopakovať prečítaný text a prezentovať hlavné myšlienky	Skontrolovať a zhodnotiť porozumenie textu ostatnými v triede, v skupine Vybrať slová, vety a textové pasáže a použiť ich vo vlastnom prejave. Použiť prezentačné zručnosti
Prehovoriť text z jedného žánru do druhého	Prerozprávať modifikovaný text
Prezentovať jazykové prostriedky v texte	Prezentovať obsah textu na základe inštrukcií doučovateľa
Prerozprávať príbeh použitím vybraných slov z textu	Vytvoriť jednoduché vety a súvetia Vysvetliť textové pasáže a použiť ich na porozumenie obsahu textu Uplatňovať jasnosť, zrozumiteľnosť plynulosť rozprávania obsahu
Kriticky zhodnotiť prečítaný text a vedieť povedať svoj postoj, názor, myšlienku	Sformulovať vlastný názor a pomocou argumentov ho obhájiť. Sformulovať tému adekvátnu komunikačnej situácii. Pomocou kontrolných otázok a spätnej väzby od ostatných v triede zistiť porozumenie obsahu textu, vedieť sa pýtať a aktívne počúvať
Vyjadriť myšlienku spôsobom zaujímavým pre ostatných v triede a zrozumiteľným jazykom	Vedieť prezentovať jazykový prejav s pravidlami slovenského jazyka Zistiť pomocou kontrolných otázok, či ostatní porozumeli prejavu. Využívať zložky verbálnej a neverbálnej komunikácie

Výkonový štandard

Komunikačné jazykové kompetencie:

	Čítanie s porozumením	
Kľúčové kompetencie	Vyjadriť názor a argumentovať, prezentovať, prijať a spracovať informácie, vyhľadávať informácie z iných zdrojov, kriticky myslieť	Oblasti
1. Vybrať obsah čítania podľa sociálnych a jazykových kompetencií žiakov A. Vybrať text na základe preberanej témy B. Vyhľadať text na základe preberanej témy z rôznych	Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon <ul style="list-style-type: none"> Dokáže vysvetliť obsah a reprodukovať konkrétne pojmy v preberanom texte dokáže na základe analýzy jednotlivých textov identifikovať, systematizovať a zovšeobecniť poznatky o slohových útvaroch/žánroch. dokáže samostatne a bez prípravy správne, plynule a nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam Dokáže vysvetliť sám alebo s pomocou učiteľa obsah prečítaného textu 	<ul style="list-style-type: none"> znelé, neznelé a znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky rozprávanie s prvkami opisu opis pracovného postupu interview zložité vety s čitateľskou gramotnosťou

<p>informačných zdrojov C.Čítať text zreteľne a jasne pre samého seba alebo nahlas pred ostatnými v triede</p>	<ul style="list-style-type: none"> • čítať s porozumením nahlas aj potichu veku primerané texty, globálne porozumieť súvislým textom a kratším literárnym ukážkam s menším počtom neznámych slov, žiaci rozvíjajú čitateľskú gramotnosť čítaním napríklad viet alebo opakovaním viet v zložitých vetách vo vyobrazenom texte. 	
<p>2.Pochopiť obsah vybraného textu</p> <p>A.Porozumieť obsahu textu a vyvodíť hlavné myšlienky B.Vysvetliť jednotlivé slová v texte s porozumením ich významu C.Vedieť si overiť význam slova, hľadať podobné významové slová a porozumieť ich významu D.Prerозprávať obsah textu na základe odlišných žánrov</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komunikačné témy: pomocou otázok jednoducho opísať činnosti, v ktoré žiak robí doma alebo v školskom prostredí, po príprave zoštylizovať kratšie súvislé texty na prebrané témy s využitím osvojenej slovnej zásoby, s porozumením významu a obsahu - dokáže správne požiť výrazy vyjadrujúce existenciu, vyjadriť priestorové a časové vzťahy, vyjadriť kvalitatívne a kvantitatívne vzťahy - rečovo-komunikačné zámery: dokáže porozumieť jednoduchým pokynom a reagovať na ne, jednoducho, pomocou krátkych viet komunikovať primerane jazykovej úrovni a veku, -dokáže s pomocou učiteľa vyhľadať v texte explicitne vyjadrené informácie vzťahujúce sa na danú tému. dokáže s pomocou učiteľa vyvodíť hlavnú myšlienku z textu dokáže reprodukovať definície daných pojmov a vyhľadať v texte. -dokáže prerозprávať obsah umeleckého textu so zachovaním časovej a logickej postupnosti. - dokáže vysvetliť význam daných pojmov a určiť ich v texte.- lexikológia: aplikovať osvojené lexikálne jednotky, poznať význam slov, ktoré žiak využíva vo svojom jazykovom prejave v súlade s rôznymi kontextami a komunikačnými situáciami, zoštylizovať jednoduché vety a vetné konštrukcie podľa modelov, napr. porozumieť spojeniam ako Ježkove oči, zavaril som si a pod. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pojmológia - Definície a význam slov - prerozprávanie - významy slov a viacvýznamové slová - slovná zásoba, cudzie slová, - jazyková zdatnosť slov - vyjadrenie myšlienky, názoru, postoja - pochopenie hlavnej myšlienky textu - tématika
<p>3.Pochopiť kompozíciu textu</p> <p>A. Pomenovať časti vonkajšej a vnútornej kompozície B.Rozoznať časti vonkajšej a vnútornej kompozície</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže rozlíšiť jednotlivé časti vonkajšej kompozície textu a vyjadriť ich pri hlasnom čítaní. 	<ul style="list-style-type: none"> • Intonácia hlasu • rečový prejav • verbálna a neverbálna komunikácia
<p>4.Vedieť vysvetliť gramatické javy v texte a určiť ich</p> <p>A.Vysvetliť a pochopiť významovú a gramatickú súvislosť medzi vetami, odsekmi, časťami výpovedí B.Určiť jednoduché a zložené vety, podnet, prísudok,</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže určiť vzory podstatných a prídavných mien a svoje tvrdenie zdôvodniť. - dokáže samostatne roztriediť podstatné a prídavné mená podľa gramatického rodu. - dokáže vysvetliť úlohu sloviac v rozprávaní, prídavných a podstatných mien v opise. - dokáže vysvetliť dôležitosť gramatickej zhody medzi prídavnými a podstatnými menami pre porozumenie textu - dokáže vysvetliť význam jednotlivých stupňov prídavných mien v texte. 	<p>Prídavné mená: akostné, vzťahové, privlastňovacie Vzor páví, matkina, otcov Vzor pekný, cudzí Podstatné mená – životné, neživotné Vzor: chlap, hrdina, dub, stroj Vzor: dievča, vysvedčenie Zámená</p>

podstatné a prídavné mená podľa vzoru	<ul style="list-style-type: none"> - Dokáže rozlíšiť a stupňovať zámená - Pozná gramatické javy a vie určiť rod, vzor, pád 	hlavný slovný prízvuk podstatné mená – ohybný slovný druh
---------------------------------------	--	---

	Písanie	
Kľúčové kompetencie	Kriticky a tvorivo myslieť pri písaní, využívať, spracovať, vyhľadávať a overovať informácií, používať rôzne informačné zdroje, uvažovať v súvislostiach	Oblasti
<p>1. Vyjadriť základné myšlienky a obsah textu a jeho význam ostatným spolužiakom v triede na základe vhodne zvolenej slovnej zásoby</p> <p>A. V písomnom prejave vyjadriť základné myšlienku a význam textu</p> <p>B. Sformulovať myšlienku textu použitím slovnej zásoby z textu bez pozmenia obsahu textu do písomného prejavu</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dokáže určiť obsah textu a jeho význam • Dokáže v písomnom prejave zosúladiť tému písania s obsahom témy • Dokáže sformulovať myšlienku na základe súboru tém v súlade s cieľmi písania 	<ul style="list-style-type: none"> • Prvky opisu • Koncept • Slohový útvar, žáner
<p>2. Členiť text na základe kompozície od úvodu, jadro, záver, rozloženie</p> <p>A. Zostaviť osnovu, koncept.</p> <p>B. Zoradiť motívy a myšlienky podľa časovej a logickej postupnosti</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže s pomocou učiteľa vytvoriť jednoduché rozprávanie s prvkami opisu. - dokáže s pomocou učiteľa vytvoriť jednoduchý opis pracovného postupu. - dokáže s pomocou učiteľa vytvoriť text interview na zadanú tému, pokiaľ má dostatočný čas na prípravu 	<ul style="list-style-type: none"> - Interview
<p>3. Vyjadriť informácie, zdroje, udalosti z jednotlivých častí textu</p> <p>A. Overovať si význam slov a obsah textu z iných zdrojov, napr. pri cudzích slovách – online slovník</p> <p>B. Zvyšovať slovnú zásobu vyhľadávaním informácií</p> <p>C. Vedieť rozlišovať medzi spisovnou a nespisovnou jazykovou výbavou</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pri tvorbe textu využíva obmedzenú lexiku, často nevhodne opakuje slová v rámci textu. • dokáže reprodukovať definície pojmov príslovie, pranostika, prirovnanie. • dokáže reprodukovať definície pojmov spisovný jazyk a nárečie. • dokáže reprodukovať definície jednovýznamových a viacvýznamových slov 	<ul style="list-style-type: none"> • jednovýznamové, viacvýznamové slová • príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnania • slovná zásoba – správne a nesprávne gramatické javy • spisovná jazyková výbava

<p>4. Tvoríť a štylizovať jednoduché a zložené vety použitím slovnej zásoby v texte</p> <p>A. Vedieť použiť interpunkčné znamienka v jednoduchých a zložených vetách s rôznou modalitou</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže správne použiť interpunkčné znamienka - dokáže vytvoriť jednoduché a viacvýznamové slová - dokáže pochopiť význam – porekadlá, príslovia, pranostika - dokáže správne určiť a rozlíšiť spisovné a nespisovné gramatické tvary a javy 	<ul style="list-style-type: none"> - odlišnosti, podobnosti, rozdielnosti - slovosled
<p>5. Prepísať hlavnú myšlienku z textu použitím vhodnej skladby a gramatických tvarov</p> <p>A. Určiť rozdielnosti jednotlivých útvarov/žánrov</p> <p>B. Použiť slová na vytvorenie vhodnej skladby vety v správnych gramatických tvaroch</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže určiť rozdielnosti v texte na základe slohových žánrov a porovnať ich - použiť rôzne zdroje informácií - dokáže s pomocou učiteľa a podľa vopred stanovených kritérií porovnať slohové útvary/žánre. - dokáže s pomocou učiteľa doplniť do rozprávania jednoduchý opis. 	<p>Myšlienka, obsah, koncept</p>
<p>6. Vysvetliť gramatiku, pravopisné javy a interpunkciu v texte</p> <p>A. Skontrolovať a upraviť text s cieľom zlepšiť štýl a opraviť gramatické chyby, pravopis a interpunkciu.</p> <p>B. Vedieť gramaticky opraviť a skontrolovať text spolužiaka s porozumením gramatických javov</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže skontrolovať svoj text s cieľom vyhľadať a opraviť chyby, - dokáže nahlas plynulo prečítať svoj text, pričom správne artikuluje, intonuje, prispôsobuje tempo svojho prejavu poslucháčom. - dokáže prijať hodnotenie druhých (spolužiakov a učiteľa), opraviť text - dokáže aplikovať nadobudnuté znalosti z pravopisu, lexikológie, morfológie, syntaxe a slohu s pomocou doučovateľa - dokáže porozumieť a prečítať text a vysvetliť gramatické javy – vzor, rod, číslo sám alebo s pomocou doučovateľa 	<p>splyvavá/viazaná výslovnosť • prestávka, sila hlasu, dôraz • hlavný slovný prízvuk</p> <ul style="list-style-type: none"> • znelé, neznelé a znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky • prestávka, sila hlasu • dôraz • slovná zásoba • spisovný jazyk – nárečie • jednovýznamové, viacvýznamové slová • príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnanie • podstatné mená – ohybný slovný druh • vzory: chlap, hrdina, dub, stroj • životné – neživotné • vzory: žena, ulica, dlaň, kosť • vzory: mesto, srdce, vysvedčenie, dievča • prídavné mená: akostné, vzťahové, privlastňovacie, stupňovanie • vzory: pekný, cudzí, páví

	<p>Hovorenie</p>	
<p>Kľúčové kompetencie</p>	<p>Vyjadriť názor a argumentovať, prezentovať, prijať a spracovať informácie, vyhľadávať informácie z iných zdrojov, kriticky myslieť, spolupracovať s jednotlivcami a skupinami; vžiť sa do pocitov a konania inej osoby; vytvárať vlastný hodnotový systém</p>	<p>Oblasti</p>

<p>1. Zopakovať prečítaný text a prezentovať hlavné myšlienky</p> <p>A. Skontrolovať a zhodnotiť porozumenie textu ostatnými v triede, v skupine</p> <p>C. Vybrať slová, vety a textové pasáže a použiť ich vo vlastnom prejave.</p> <p>C. Použiť prezentačné zručnosti</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže používať subjektívne argumenty • dokáže po príprave sformulovať jednoduché otázky, aby si preveril, či poslucháči porozumeli jeho prejavu • dokáže pomocou otázok získať spätnú väzbu či spolužiaci porozumeli jeho výpovediam • dokáže urobiť vlastný prejav na základe požitia zvukového prejavu 	<ul style="list-style-type: none"> • splývavá/viazaná výslovnosť • znelé, neznelé a znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky • prestávka, sila hlasu, dôraz • dokazovanie, prejav • hlavný slovný prízvuk • slovná zásoba • spisovný jazyk – nárečie • jednovýznamové, viacvýznamové slová
<p>2. Prehovoríť text z jedného žánru do druhého</p> <p>A. Prerozprávať modifikovaný text</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže vo vlastnom prejave vhodne využiť informácie získané z rôznych informačných zdrojov. - dokáže porovnať a odlíšiť jednotlivé slohové útvary/žánre. 	<ul style="list-style-type: none"> • znelé, neznelé a znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky • prestávka, sila hlasu, dôraz • hlavný slovný prízvuk • slovná zásoba • rozprávanie s využitím priamej reči (1. osoba, 3. osoba)
<p>3. Prezentovať jazykové prostriedky v texte</p> <p>A. Prezentovať obsah textu na základe inštrukcií doučovateľa</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže samostatne tvoriť jednoduché vety, pričom dodržiava správny slovosled a intonáciu. - dokáže počas komunikácie opraviť alebo preformulovať vety vo svojej výpovedi. 	<ul style="list-style-type: none"> - gestikulácia, mimika, postoj - spisovné slová – nespisovné slová - dialóg, výslovnosť - argument, protiargument - dokazovanie, dôkaz
<p>4. Prerozprávať príbeh použitím vybraných slov z textu</p> <p>A. Vytvoriť jednoduché vety a súvetia</p> <p>B. Vysvetliť textové pasáže a použiť ich na porozumenie obsahu textu</p> <p>C. Uplatňovať jasnosť, zrozumiteľnosť plynulosť rozprávania obsahu</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže nahradiť nespisovné výrazy spisovnými • dokáže prezentovať obsah textu na základe príbehu • Dokáže správne argumentovať s pomocou doučovateľa • dokáže vo vlastnom prejave s pomocou učiteľa vhodne využiť informácie získané z rôznych informačných zdrojov. 	<ul style="list-style-type: none"> • gestikulácia, mimika, postoj • spisovné slová – nespisovné slová • dialóg, výslovnosť • argument, protiargument • dokazovanie, dôkaz
<p>5. Kriticky zhodnotiť prečítaný text a vedieť povedať svoj postoj, názor, myšlienku</p> <p>A. Sformulovať vlastný názor a pomocou argumentov ho obhájiť.</p> <p>B. Sformulovať tému adekvátnu komunikačnej situácii. Pomocou kontrolných otázok a spätnej väzby od ostatných v triede zistiť porozumenie</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže vo vlastnom prejave pomocou učiteľa vyjadriť kriticky na základe informačných zdrojov vyjadriť svoj názor, postoj - dokáže vhodne používať slovnú zásobu - dokáže pomocou kontrolných otázok získavať spätnú väzbu - dokáže prečítaný text porozumieť a prezentovať ho 	<ul style="list-style-type: none"> • statický opis • dynamický opis • charakteristika • rozprávanie s využitím priamej reči (1. osoba, 3. osoba)

obsahu textu, vedieť sa pýtať a aktívne počúvať		
<p>6. Vyjadriť myšlienku spôsobom zaujímavým pre ostatných v triede a zrozumiteľným jazykom</p> <p>A. Vedieť prezentovať jazykový prejav s pravidlami slovenského jazyka</p> <p>Zistiť pomocou kontrolných otázok, či ostatní porozumeli prejavu.</p> <p>B. Využívať zložky verbálnej a neverbálnej komunikácie</p>	<p>Žiak dosiahne minimálny požadovaný výkon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokáže vo svojom komunikačnom prejave využívať zložky verbálnej a neverbálnej komunikácie - dokáže s pomocou doučovateľa skontrolovať svoj text a vedieť využívať pravidlá slovenského jazyka - dokáže s pomocou učiteľa v rozličných informačných zdrojoch vyhľadať informácie <ul style="list-style-type: none"> - (slová, vety, textové pasáže) súvisiace s obsahom jeho textu a využiť ich vo svojom texte. 	<ul style="list-style-type: none"> - dokazovanie, dôkaz - gestikulácia, mimika, postoj - neverbálne zložky komunikácie, intonácia, sila hlasu - prídavné mená- vzor, rod, číslo - podstatné mená, vzor, rod, číslo

METODICKÝ LIST ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA

OBSAHOVÝ ŠTANDARD

- zvuková stránka reči a pravopis: správne vyslovovať slovenské hlásky, pri delení slov na slabiky využívať osvojené vedomosti zo slovenského jazyka,
- známe, rozdeľovanie: rozdeľovať známe slová s dvojhláskami a slabikotvornými spoluhláskami na slabiky, pri písaní aplikovať nadobudnuté vedomosti z ortografie.
- syntax: podľa vetných modelov tvoriť jednoduché vety, zoštylizovať jednoduché vety a vetné konštrukcie,
- morfológia: aplikovať zhodu najfrekvencovanejších prídavných mien s podstatnými menami, používať správne tvary slovies v rámci komunikačnej témy, správne používať predložky, ktoré si žiak osvojil na primárnom stupni vzdelávania,

Jazykové prejavy	
zvuková rovina jazyka a pravopis	Hlásky (samohlásky, dvojhlásky, spoluhlásky: delenie, spoluhláskové skupiny, zdvojené spoluhlásky), spodobovanie, rozdeľovanie slov na konci riadka, interpunkčné znamienka, fonetické prostriedky: prestávka, sila hlasu, hlavný slovný prízvuk, dôraz, melódia vety, rytmické krátenie
významová / lexikálna rovina	Slovná zásoba: jednovýznamové, viacvýznamové slová, synonymá, antonymá, ustálené slovné spojenia (príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnanie), odvodené slová, spisovný jazyk a nárečia, slovníky: synonymický, pravopisný, frazeologický
tvarová / morfológická rovina jazyka	Podstatné mená Prídavné mená Zámená: Osobné číslovky: základné a radové Slovesá

	Tykanie, vykanie -syntaktická / skladobná rovina Veta: oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, zvolacia
JAVY V LITERÁRNEJ VÝCHOVE	Autor/spisovateľ, čitateľ/divák, text/ilustrácia, kniha/knižnica, časopis, noviny
	Poézia :Verš, strofa, nadpis, rým, prirovnanie, zdobenina, rytmus, personifikácia/zosobnenie
	Rozprávka, ľudová rozprávka, hlavné znaky rozprávky, fantastická, realistická, zvieracia rozprávka, zberatelia ľud.rozprávok, Pavol Dobšinský, inonárodné rozprávky, Autorská rozprávka Povešť, ľudová povešť, delenie povestí (miestna, historická, heraldická), rozdiel medzi povestou a rozprávkou, autorská povešť, regionálna povešť Legenda, ľudová, autorská legenda
	Divadelná hra, bábková hra, bábkoherec, animácia, delenie: maňuškové, marionetové divadlo, filmová a televízna rozprávka, inscenácia, tvorcovia divadelnej a filmovej rozprávky

Doučovanie a jeho ciele:

- Vytvoriť bezpečné prostredie na osvojenie obsahového a výkonového štandardu v preberanej téme a rozvoj vedomostí a zručností v preberanej téme slovenského jazyka

Návrh aktivít na dosahovanie cieľov vzdelávania v rámci doučovania

Predmet: slovenský jazyk a literatúra

Učivo: Aktivity na tvrdé a mäkké spoluhlásky

AKTIVITA č.1

Fixovanie tvrdých a mäkkých spoluhlások môžeš u detí podporiť aj použitím sensorického materiálu.

Deti veľmi veľa vecí vnímajú cez zmysly, tak prečo to nevyužiť.

Pri I a Y sa naplno môžu využiť hmatové receptory, ktorých je najviac práve na dlani a na končekoch prstov.

Daj deťom do rúk tvrdú kocku (napríklad z dreva) a mäkkú guľu (z plastelíny alebo špongie).

Hovor slová (môžeš použiť slová z rôznych hier) a deti nech ti ukazujú ruky podľa toho aké i/y by v slove napísali.

Drevená kocka, ktorá predstavuje Y, dieťa v rúčke tlačí, aj hrany kocky evokujú pocit tvrdosti.

Naopak plastelína, či špongia sú mäkké s oblými hranami, tie predstavujú mäkké i.

AKTIVITA č.2

Deťom robí problém rozlišovanie tvrdých a mäkkých slabík di-ti-ni-li a dy-ty-ny-ly.

Aj na toto si spolu môžete vyrobiť pomôcku.

Z kartónu vystrihnite tvar písmena Y a do neho vpíšte tvrdé slabiky dy-ty-ny-ly

Zo špongie vystrihnite tvar písmena I a do neho vpíšte mäkké

spoluhlásky di-ti-ni-li

Vytvorte dvojice slov s príbuznými slabikami, napríklad:

NITKA- NYLON

DIVOKO - DYM

TICHO - TYČINKA

LÍZATKO – LYŽOVAŤ

Dieťa priraduje slová k špongióvemu I alebo kartónovému Y. Aj pri tejto aktivite je dôležité, aby nielen ušami počúvalo rozdiel medzi mäkkým i a tvrdým y, ale aby tieto rozdiely vnímalo aj hmatom.

AKTIVITA č.3

Zmyslové uvedomenie si rozdielu medzi tvrdými a mäkkými spoluhláskami môžeš podporiť hneď od začiatku, keď ich budeš s deťmi triediť. Čo budú na to potrebovať ?

Tvrde spoluhlásky si vytvoria deti z kameňov. Na každý kamienok napíšu jednu tvrdú spoluhlásku. Mäkké spoluhlásky si vyrobia z rozstrihanej špongie.

Určovanie a triedenie bude potom oveľa ľahšie.

Deti spoluhlásky budú vnímať zrakom, sluchom aj hmatom.

A čím viac zmyslov je zapojených, tým je väčšia šanca na ľahšie zapamätanie.

AKTIVITA č.4

Na štyri výkresy A4 napíš postupne i, í, y, ý.

Rozmiestni ich v priestore.

Môžeš ich nalepiť maliarskou páskou na zem, alebo položiť vonku na trávnu, či ihrisko.

Dospelý hovorí slová a deti sa dohodnutým pohybom musia dostať k správnejmu i/í/y/ý

Deti môžu skákať, ísť myšacímí krokmi či ísť dozadu.

Pri väčšom počte detí skús túto alternatívu:

I/i/y/ý napíš niekoľkokrát na menšie papieriky a prilep ich na rôzne miesta v miestnosti alebo vonku (i a y môžete rozlíšiť aj farebne).

Hovor slová a deti sa musia správneho i/y dotknúť.

Keďže je papierov s danými písmenami v priestore viac, nehrozí, že sa deti dostanú pri behaní do kolízie.

AKTIVITA č.5

Do stredy stola (ale môžete hrať aj na zemi) nalep na 4 papieroch napísané 4 písmená i/i/y/ý

Dve deti si sadnú oproti, každé má pri sebe kartičky so slovami Kartičky si vyrobíme jednoducho. Nastriháme kancelársky papier a farebným perom napíšeme slová, ktoré potrebujeme precvičiť, utvrdiť.

Prvý hráč povie slovo a úlohou druhého, na opačnom konci stola je zarolovať (zagúľať, posunúť) nejaký predmet cez správne i/y.

Ak určí i správne, kartička sa dá nabok. Ak určí nesprávne, kartička sa dá na spodok kôpky.

Na rade je druhý hráč so svojím slovom.

Deti sa postupne striedajú, pokiaľ sa obom hráčom neminú kartičky so slovami.

Predmetom na rolovanie môže byť pero, hracia kocka, žetón zo spoločenskej hry, ping-pongová loptička, plastelínová g. Čokoľvek, čo sa dá hodiť a posúvať po stole a máte k dispozícii

Metodické poznámky:

Gramatické učivo sa precvičuje najmä pomocou slovnej zásoby v rámci komunikačnej témy, aby žiaci nemali problémy s porozumením. Učiteľ/doučovateľ vyzve žiakov, aby tvorili jednoduché vety o konkrétnej téme, napr. cestovanie, môj priateľ, ktoré napíšu na tabuľu a spoločne diskutujú a odôvodňujú, prečo ku gramatickému javu dochádza.

Práca s textom

Žiaci si po prečítaní textu odpovedajú na otázky. Učiteľ/doučovateľ sa následne pýta, žiaci odpovedajú. Keď učiteľ/doučovateľ zistí, že žiaci dobre odpovedali na otázky, zadá im úlohu, aby na základe textu opísali daný jav, ktorý je predmetom hodiny slovenského jazyka.

Utvrdzovanie

Učiteľ/doučovateľ po každej aktivite je potrebné, aby sa utvrdil v tom, že všetci žiaci porozumeli preberanému učivu, zisťovať spätnú väzbu a sumarizovať naučené, preberané na hodinách.

ZHODNOTENIE A REFLEXIA

Spôsoby hodnotenia:

Zo strany učiteľa/doučovateľa:

Na konci každej aktivity, resp. vyučovacej hodiny učiteľ krátko zhodnotí dosiahnutie stanovených cieľov.

Zo strany žiakov:

Učiteľ/doučovateľ na každej vyučovacej hodine nechá priestor aj žiakom na zhodnotenie svojej práce, pričom kladie otázky najmä na to, čo im táto hodina priniesla.